

Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України

Переклад затверджений

Директор Урядового офісу з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України
(найменування посади)
20 17

О. В. Стефанішина
(ініціали та прізвище)

13.12.2008

UA

Офіційний вісник Європейського Союзу

L 335/99

III

(Акти, ухвалені згідно з Договором про ЄС)

АКТИ, УХВАЛЕНІ ЗГІДНО З РОЗДІЛОМ V ДОГОВОРУ ПРО ЄС

СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ РАДИ 2008/944/СЗБП

від 8 грудня 2008 року

про визначення спільних правил контролю за експортом товарів і технологій військового призначення

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про Європейський Союз, зокрема його статтю 15,

Оскільки:

- (1) Держави-члени мають намір діяти на підставі Спільних критеріїв, погоджених під час засідань Європейської Ради у Люксембурзі в 1991 році та Лісабоні в 1992 році, та на основі Кодексу поведінки Європейського Союзу стосовно експорту озброєнь, ухваленого Радою у 1998 році.
- (2) Держави-члени визнають особливу відповідальність держав, що експортують товари і технології військового призначення.
- (3) Держави-члени мають рішучі наміри встановити високі спільні стандарти, які вважатимуть мінімальними для управління та обмеження передач товарів і технологій військового призначення усіма державами-членами, а також посилити обмін відповідною інформацією з метою досягнення більшої прозорості.
- (4) Держави-члени мають рішучі наміри запобігати експорту товарів і технологій військового призначення, що можуть бути використані для внутрішніх репресій, міжнародної агресії або сприяти регіональній нестабільності.
- (5) Держави-члени мають намір посилювати співпрацю і сприяти конвергенції у сфері експорту товарів і технологій військового призначення в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП).
- (6) Були вжиті додаткові заходи проти незаконних передач шляхом ухвалення Програми ЄС із запобігання та протидії незаконній торгівлі звичайними озброєннями.
- (7) 12 липня 2002 року Рада ухвалила Спільні дії 2002/589/СЗБП про внесок Європейського Союзу в боротьбу з дестабілізуючим накопиченням і поширенням стрілецької зброї та легких озброєнь ⁽¹⁾.
- (8) 23 червня 2003 року Рада ухвалила Спільну позицію 2003/468/СЗБП ⁽²⁾ про контроль за брокерською діяльністю в операціях зі зброєю.
- (9) У грудні 2003 року Європейська Рада ухвалила стратегію протидії розповсюдженню зброї масового знищення, а у грудні 2005 року — стратегію протидії незаконному накопиченню і торгівлі стрілецькою зброєю та легкими озброєннями і боєприпасами до них, що свідчить про підвищену спільну заінтересованість держав-членів Європейського Союзу в скоординованому підході до контролю за експортом товарів і технологій військового призначення.
- (10) У 2001 році було ухвалено Програму дій ООН із запобігання і викорінювання незаконної

⁽¹⁾ ОВ L 191, 19.07.2002, с. 1.

⁽²⁾ ОВ L 156, 25.06.2003, с. 79.

III

(Акти, ухвалені згідно з Договором про ЄС)

АКТИ, УХВАЛЕНІ ЗГІДНО З РОЗДІЛОМ V ДОГОВОРУ ПРО ЄС

СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ РАДИ 2008/944/СЗБП

від 8 грудня 2008 року

про визначення спільних правил контролю за експортом товарів і технологій військового призначення

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про Європейський Союз, зокрема його статтю 15,

Оскільки:

- (1) Держави-члени мають намір діяти на підставі Спільних критеріїв, погоджених під час засідань Європейської Ради у Люксембурзі в 1991 році та Лісабоні в 1992 році, та на основі Кодексу поведінки Європейського Союзу стосовно експорту озброєнь, ухваленого Радою у 1998 році.
- (2) Держави-члени визнають особливу відповідальність держав, що експортують товари і технології військового призначення.
- (3) Держави-члени мають рішучі наміри встановити високі спільні стандарти, які вважатимуть мінімальними для управління та обмеження передач товарів і технологій військового призначення усіма державами-членами, а також посилити обмін відповідною інформацією з метою досягнення більшої прозорості.
- (4) Держави-члени мають рішучі наміри запобігати експорту товарів і технологій військового призначення, що можуть бути використані для внутрішніх репресій, міжнародної агресії або сприяти регіональній нестабільності.
- (5) Держави-члени мають намір посилювати співпрацю і сприяти конвергенції у сфері експорту товарів і технологій військового призначення в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП).
- (6) Були вжиті додаткові заходи проти незаконних передач шляхом ухвалення Програми ЄС із запобігання та протидії незаконній торгівлі звичайними озброєннями.
- (7) 12 липня 2002 року Рада ухвалила Спільні дії 2002/589/СЗБП про внесок Європейського Союзу в боротьбу з дестабілізуючим накопиченням і поширенням стрілецької зброї та легких озброєнь ⁽¹⁾.
- (8) 23 червня 2003 року Рада ухвалила Спільну позицію 2003/468/СЗБП ⁽²⁾ про контроль за брокерською діяльністю в операціях зі зброєю.
- (9) У грудні 2003 року Європейська Рада ухвалила стратегію протидії розповсюдженню зброї масового знищення, а у грудні 2005 року — стратегію протидії незаконному накопиченню і торгівлі стрілецькою зброєю та легкими озброєннями і боєприпасами до них, що свідчить про підвищену спільну заінтересованість держав-членів Європейського Союзу в скоординованому підході до контролю за експортом товарів і технологій військового призначення.
- (10) У 2001 році було ухвалено Програму дій ООН із запобігання і викорінювання незаконної торгівлі стрілецькою зброєю і легкими озброєннями у всіх її аспектах та боротьби з нею.

⁽¹⁾ ОВ L 191, 19.07.2002, с. 1.

⁽²⁾ ОВ L 156, 25.06.2003, с. 79.

- (11) У 1992 році було створено Регістр звичайних озброєнь Організації Об'єднаних Націй.
- (12) Держави мають право передавати засоби самооборони, що відповідає визнаному Статутом ООН праву на самооборону.
- (13) Визнано бажання держав-членів підтримувати оборонну промисловість як складову їхньої промислової бази, а також їхні зусилля із забезпечення своєї обороноздатності.
- (14) Зміцнення європейської оборонної технологічної та промислової бази, що сприяє реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики, зокрема Спільної європейської безпекової та оборонної політики, повинно супроводжуватися співпрацею та конвергенцією у сфері товарів і технологій військового призначення.
- (15) Держави-члени мають намір посилити політику Європейського Союзу щодо контролю за експортом товарів і технологій військового призначення шляхом ухвалення цієї Спільної позиції, яка оновлює і замінює Кодекс поведінки Європейського Союзу стосовно експорту озброєнь, ухвалений Радою 8 червня 1998 року.
- (16) 13 червня 2000 року Рада затвердила Спільний військовий список Європейського Союзу, який підлягає регулярному перегляду з урахуванням, де це доречно, подібних національних та міжнародних списків ⁽³⁾.
- (17) Європейський Союз повинен забезпечувати узгодженість своєї зовнішньої діяльності в цілому в контексті реалізації власних зовнішніх відносин відповідно до другого параграфу статті 3 Договору; у зв'язку з цим Рада бере до уваги пропозицію Комісії про внесення змін до Регламенту Ради (ЄС) № 1334/2000 від 22 червня 2000 року про встановлення режиму Співтовариства з контролю за експортом товарів і технологій подвійного використання ⁽⁴⁾,

УХВАЛИЛА ЦЮ СПІЛЬНУ ПОЗИЦІЮ:

Стаття 1

1. Кожна держава-член оцінює подані до неї заяви про надання ліцензій на експорт товарів, що є у Спільному військовому списку ЄС, згаданому в статті 12, з урахуванням кожного окремого випадку та відповідно до критеріїв, викладених у статті 2.
2. Заявами про надання ліцензій на експорт, згаданими у параграфі 1, є:
 - заяви про надання ліцензій на фізичний експорт, у тому числі для потреб ліцензованого виробництва військової техніки у третіх країнах;
 - заяви про надання ліцензій на брокерську діяльність;
 - заяви про надання ліцензій на «транзит» або «перевантаження»;
 - заяви про надання ліцензій на будь-які невідчутні передачі програмного забезпечення та технологій за допомогою таких засобів, як електронні медіа, факс або телефон.

Держави-члени у національному законодавстві визначають, в яких випадках необхідна ліцензія на експорт стосовно таких заяв.

Стаття 2

Критерії

1. Критерій 1: Повага до міжнародних обов'язків і зобов'язань держав-членів, зокрема санкцій, встановлених Радою Безпеки ООН або Європейським Союзом, договорів про нерозповсюдження та з інших питань, а також інших міжнародних зобов'язань.

У ліцензії на експорт відмовляють, якщо її надання несумісне, зокрема, з:

- (а) міжнародними обов'язками держав-членів та їхніми зобов'язаннями забезпечувати виконання

⁽³⁾ З останніми змінами і доповненнями, внесеними 10 березня 2008 року, ОВ С 98, 18.04.2008, с. 1.

⁽⁴⁾ ОВ L 159, 30.06.2000, с. 1.

ембарго стосовно зброї, запроваджених ООН, Європейським Союзом та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі;

(b) міжнародними обов'язками держав-членів згідно з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї, Конвенцією про біологічну та токсинну зброю та Конвенцією про хімічну зброю;

(c) зобов'язанням держав-членів не експортувати жодні види протипіхотних мін;

(d) зобов'язаннями держав-членів у рамках Австралійської групи, Режиму контролю за ракетними технологіями, Комітету Цангера, Групи ядерних постачальників, Вассенаарської домовленості та Гаазького кодексу поведінки проти розповсюдження балістичних ракет.

2. Критерій 2: Повага до прав людини у країні кінцевого призначення, а також повага країною кінцевого призначення міжнародного гуманітарного права.

— Оцінивши ставлення країни-одержувача до відповідних принципів, визначених міжнародними інструментами захисту прав людини, держави-члени повинні:

(a) відмовляти у наданні ліцензії на експорт, якщо існує очевидний ризик, що експортовані товари або технології військового призначення можуть бути використані для внутрішніх репресій;

(b) виявляти особливу обережність і пильність щодо видачі ліцензій на експорт до країн, в яких компетентні органи ООН, Європейського Союзу або Ради Європи виявили серйозні порушення прав людини, з урахуванням кожного окремого випадку та беручи до уваги характер товарів або технологій військового призначення;

Для цих цілей товарами або технологіями, що можуть бути використані для внутрішніх репресій, вважають, *зокрема*, товари або технології, щодо яких існує підтвердження про використання пропонуваним кінцевим споживачем таких чи подібних товарів або технологій для внутрішніх репресій, або якщо є підстави вважати, що такі технології або техніку використовуватимуть не у заявлених цілях кінцевого використання або кінцевого споживача, а для внутрішніх репресій. Відповідно до статті 1 цієї Спільної позиції, характер товарів або технологій підлягає ретельному розгляду, особливо, якщо вони призначені для цілей внутрішньої безпеки. Внутрішні репресії — це, *зокрема*, катування й інше жорстоке, нелюдське або принизливе поводження або покарання, позасудова або свавільна страта, зникнення, свавільне затримання, а також інші грубі порушення основних прав та свобод людини, визначені відповідними міжнародними інструментами захисту прав людини, у тому числі Загальною декларацією прав людини та Міжнародним пактом про громадянські і політичні права.

— Оцінивши ставлення країни-одержувача до відповідних принципів, визначених інструментами міжнародного гуманітарного права, держави-члени повинні:

(c) відмовляти у наданні ліцензії на експорт, якщо існує очевидний ризик, що експортовані товари або технології військового призначення можуть бути використані під час вчинення серйозних порушень міжнародного гуманітарного права.

3. Критерій 3: Внутрішня ситуація у країні кінцевого призначення з точки зору існування напруженості або збройних конфліктів.

Держави-члени повинні відмовляти у наданні ліцензії на експорт товарів або технологій військового призначення, які можуть провокувати або подовжувати збройні конфлікти, або загострювати існуюче напруження чи конфлікти у країні кінцевого призначення.

4. Критерій 4: Збереження регіонального миру, безпеки та стабільності.

Держави-члени повинні відмовляти у наданні ліцензії на експорт, якщо існує очевидний ризик, що передбачуваний одержувач може використати експортовані товари або технології військового призначення для агресивних дій проти іншої країни або силового обстоювання територіальних претензій. Під час розгляду таких ризиків держави-члени повинні, *зокрема*, враховувати:

(a) існування або ймовірність виникнення збройного конфлікту між одержувачем та іншою країною;

- (b) претензії на територію сусідньої країни, що їх у минулому одержувач намагався або загрожував реалізувати силовими методами;
- (c) ймовірність використання одержувачем товарів або технологій військового призначення для інших цілей, ніж задоволення законних інтересів національної безпеки і оборони;
- (d) вимогу не завдавати шкоди регіональній стабільності жодним істотним чином.

5. Критерій 5: Національна безпека держав-членів та територій, зовнішні відносини яких є сферою відповідальності однієї з держав-членів, а також національна безпека дружніх і союзних країн.

Держави-члени повинні враховувати:

- (a) потенційний вплив експортованих товарів або технологій військового призначення на свої інтереси у сфері безпеки і оборони, а також відповідні інтереси іншої держави-члена та дружніх і союзних країн, визнаючи при цьому, що цей чинник не може шкодити врахуванню критеріїв щодо поваги до прав людини та збереження регіонального миру, безпеки і стабільності;
- (b) ризик використання зазначених товарів або технологій військового призначення проти своїх збройних сил чи сил інших держав-членів та дружніх і союзних країн.

6. Критерій 6: Поведінка країни-покупця стосовно міжнародної спільноти, особливо її ставлення до тероризму, характер союзів, членом яких вона є, та її повага до міжнародного права.

Держави-члени повинні враховувати, *зокрема*, дані про країну-покупця стосовно:

- (a) підтримки нею або заохочення тероризму та міжнародної організованої злочинності;
- (b) дотримання нею своїх міжнародних зобов'язань, особливо щодо незастосування сили, та міжнародного гуманітарного права;
- (c) її зобов'язань щодо нерозповсюдження та інших аспектів контролю за озброєннями і роззброєнням, зокрема підписання, ратифікації та імплементації відповідних конвенцій про контроль за озброєннями і роззброєнням, зазначених у пункті (b) Критерію 1.

7. Критерій 7: Наявність ризику, що товари або технології військового призначення будуть перенаправлені всередині країни-покупця або реекспортовані на небажаних умовах.

Під час оцінювання впливу експортованих товарів або технологій військового призначення на країну-одержувача та ризику, що такі товари або технології можуть бути перенаправлені небажаному кінцевому споживачу або для небажаного кінцевого використання, необхідно врахувати таке:

- (a) законні інтереси у сфері оборони і внутрішньої безпеки країни-одержувача, у тому числі будь-яку участь у миротворчій діяльності ООН або іншій миротворчій діяльності;
- (b) технічну спроможність країни-одержувача використовувати такі товари або технології;
- (c) здатність країни-одержувача застосовувати дієві заходи експортного контролю;
- (d) ризик, що такі товари або технології будуть реекспортовані до небажаних місць призначення, а також дані про країну-одержувача щодо дотримання нею правил реекспорту або отримання нею, перш ніж здійснювати реекспорт, попередньої згоди, яку держава-член, що здійснює експорт, вважатиме за потрібне вимагати;
- (e) ризик перенаправлення таких товарів або технологій до терористичних організацій або окремих терористів;
- (f) ризик зворотного інжинірингу або непередбаченої передачі технологій.

8. Критерій 8: Сумісність експорту товарів або технологій військового призначення з технічним та економічним потенціалом країни-одержувача, враховуючи бажаність того, щоб держави задовольняли свої законні безпекові й оборонні потреби з найменшим відволіканням людських і економічних ресурсів на сферу озброєння.

Держави-члени повинні враховувати, спираючись на інформацію з достовірних джерел, таких як звіти Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, Світового банку, Міжнародного валютного фонду та Організації економічного співробітництва і розвитку, чи стане пропонований експорт серйозною перешкодою для сталого розвитку країни-одержувача. У цьому контексті вони повинні враховувати відносний рівень військових і соціальних видатків країни-одержувача, беручи до уваги також будь-яку допомогу від ЄС або надану на двосторонній основі.

Стаття 3

Ця Спільна позиція не впливає на право держав-членів провадити більш жорстку національну політику.

Стаття 4

1. Держави-члени поширюють деталі заяв про надання ліцензій на експорт, в яких було відмовлено відповідно до критеріїв цієї Спільної позиції, разом із поясненням, що стало підставою для відмови у наданні ліцензії. Будь-яка держава-член, перш ніж надати ліцензію на по суті ідентичну передачу, в якій було відмовлено іншою державою-членом або державами-членами впродовж останніх трьох років, спершу проводить консультації з державою-членом або державами-членами, що ухвалили рішення про відмову. Якщо після таких консультацій, держава-член тим не менше вирішує надати ліцензію, то вона повинна повідомити про це державі-члену або державам-членам, що ухвалили рішення про відмову, надавши детальне обґрунтування свого рішення.
2. Рішення про дозвіл на передачу або відмову у передачі будь-яких товарів або технологій військового призначення залишається на розсуд кожної держави-члена. Під відмовою надати ліцензію потрібно розуміти відмову держави-члена дати дозвіл на фактичний продаж або експорт зазначених товарів або технологій військового призначення у тих випадках, коли мав відбутися продаж або мав бути укладений відповідний контракт. Для цих цілей відмова, що підлягає нотифікації, може, згідно з національними процедурами, містити відмову надати дозвіл на початок переговорів або негативну відповідь на офіційний первинний запит щодо конкретного замовлення.
3. Держави-члени зберігають конфіденційність інформації про такі відмови і консультації та не використовують її для отримання комерційної вигоди.

Стаття 5

Ліцензії на експорт надаються лише на підставі надійних попередніх знань про кінцеве використання у країні кінцевого призначення. Це, як правило, вимагає наявності ретельно перевіреного сертифіката кінцевого споживача або відповідної документації та/або офіційного дозволу встановленого зразка, виданих країною кінцевого призначення. Оцінюючи заяви про надання ліцензій на експорт товарів і технологій військового призначення для цілей їх виробництва у третіх країнах, держави-члени повинні звертати особливу увагу на потенційне використання готового продукту в країні виробництва і на ризик перенаправлення або експортування готового продукту небажаному кінцевому споживачу.

Стаття 6

Без порушення Регламенту (ЄС) № 1334/2000, критерії статті 2 цієї Спільної позиції та процедура консультацій, передбачена статтею 4, також застосовуються до держав-членів, коли йдеться про товари і технології подвійного використання, визначені у додатку I до Регламенту (ЄС) № 1334/2000, якщо існують вагомі підстави вважати, що кінцевим споживачем таких товарів і технологій будуть збройні сили або сили внутрішньої безпеки, або подібні структури у країні-одержувачі. Покликання у цій Спільній позиції на товари і технології військового призначення вважаються такими, що включають такі товари та технології.

Стаття 7

Для забезпечення максимальної дієвості цієї Спільної позиції держави-члени працюють у рамках СЗБП, щоб зміцнювати співпрацю та сприяти конвергенції у сфері експорту товарів і технологій військового призначення.

Стаття 8

1. Кожна держава-член розсилає на умовах конфіденційності іншим державам-членам річний звіт про власний експорт товарів і технологій військового призначення та про імплементацію нею цієї Спільної позиції.
2. Щорічний звіт ЄС, складений на основі інформації від усіх держав-членів, подається до Ради і публікується у серії 'С' *Офіційного вісника Європейського Союзу*.
3. Окрім того, кожна держава-член, яка експортує товари або технології, зазначені у Спільному військовому списку ЄС, повинна публікувати національний звіт про експорт товарів і технологій військового призначення, при цьому його зміст має відповідати вимогам національного законодавства, якщо таке застосовується в цьому випадку, і надавати інформацію для щорічного звіту ЄС про імплементацію цієї Спільної позиції, як це передбачено у Посібнику користувача.

Стаття 9

Держави-члени, у разі необхідності, спільно оцінюють у рамках СЗБП становище потенційних або фактичних одержувачів експорту товарів і технологій військового призначення з держав-членів, спираючись на принципи та критерії цієї Спільної позиції.

Стаття 10

Хоча держави-члени, де це доречно, також можуть враховувати вплив запропонованого експорту на власні економічні, соціальні, комерційні та промислові інтереси, ці чинники не повинні заважати застосуванню вищезазначених критеріїв.

Стаття 11

Держави-члени докладають всіх зусиль, щоб спонукати інші держави, які екпортують товари і технології військового призначення, застосовувати критерії цієї Спільної позиції. Держави-члени регулярно обмінюються досвідом з тими третіми країнами, які застосовують критерії, щодо політики експортного контролю за передачами товарів і технологій військового призначення та застосування критеріїв.

Стаття 12

Держави-члени забезпечують, щоб їхнє національне законодавство давало їм можливість здійснювати контроль за експортом товарів і технологій, зазначених у Спільному військовому списку ЄС. Спільний військовий список ЄС слугує орієнтиром для складання національних списків товарів і технологій військового призначення держав-членів, проте безпосередньою їх не замінює.

Стаття 13

Посібник користувача до Європейського кодексу поведінки стосовно експорту військової техніки, який регулярно переглядається, слугує настановою для імплементації цієї Спільної позиції.

Стаття 14

Ця Спільна позиція набуває чинності на дату її ухвалення.

Стаття 15

Ця Спільна позиція підлягає перегляду через три роки після її ухвалення.

Стаття 16

Ця Спільна позиція публікується в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Вчинено у Брюсселі 8 грудня 2008 року.

За Раду Президент

V. KOUCHNER